

DUITSLAND BELEEFTE GROOTSTE EXODUS SINDS TWEEDE WERELDOORLOG

De Duitsers komen, ook naar België

Duitsland beleefde afgelopen jaar zijn grootste uittocht sinds de Tweede Wereldoorlog. Met de slabakkende economie en het achterblijven van hervormingen zochten vele duizenden een beter leven in het buitenland. Ook ons land trekt Duitse migranten aan, zoals Petra Förster. 'In Duitsland kon ik mijn droom niet waarmaken, hier wel.'

EUROPE
Eigen berichtgeving

Thea Swierstra

Nog nooit sinds de Tweede Wereldoorlog hebben zoveel Duitsers hun vaderland verlaten als vorig jaar: 150.000, of 18 procent meer dan in 2003. Dat blijkt uit statistieken van het Statistisches Bundesamt in Bonn. Waarschijnlijk is de exodus nog groter, want in de cijfers staan alleen degenen die zich officieel uitgeschreven hebben uit het bevolkingsregister. Velen doen dat niet omdat ze een slag om de arm houden, mocht het niet lukken in het nieuwe thuisland. Het populairst zijn de Verenigde Staten met 12.976, maar ook Zwitserland (12.818), Oostenrijk (8.532) en het Verenigd Koninkrijk (7.842) zijn in trek. Voor België blijft het aantal Duitsers dat zich de laatste jaren komt vestigen telkens net onder de 5.000 schommelen.

Maar er lijkt een nog grotere uittocht op

komst. Professor Klaus Bade van het Instituut für Migrationsforschung van de universiteit van Osnabrück verwacht dat de emigratiecijfers voor 2005 nog hoger zullen liggen. "Maar daar moeten we niet meteen hysterisch van worden", sust hij.

Immigratie naar Duitsland ligt nog altijd hoger dan emigratie, probleem is wel dat vooral hoogopgeleiden wegtrekken

"Duitsland is niet alleen een emigratieland, maar ook een immigratieland. Nu neemt de uittocht weer toe, maar de toevloed is nog altijd groter."

De reden dat zoveel Duitsers wegtrekken is vooral de economische malaise. Mo-

menteel zijn er rond de 5 miljoen werklozen. Dat komt neer op zo'n 10 procent. In sommige landsdelen piekt de werkloosheid zelfs boven de 20 procent. Onder andere in de voormalige Oost-Duitse deelstaten Mecklenburg-Voorpommeren en Saksen-Anhalt zijn de perspectieven slecht. Vooruitzichten dat het binnen afzienbare tijd beter zal gaan zijn er niet.

Aangezien de werkloosheid vooral in de voormalige DDR hoog ligt, vindt daar ook de grootste exodus plaats. Deze helft van het nieuwe Duitsland is al in een depressie verzonken sinds de val van de Berlijnse Muur in 1989. Sinds 1990 is het bevolkingsaantal er geslonken van 16 miljoen naar 14,7. De laatste vijftien jaar hebben 1,8 miljoen Duitsers *die Heimat* verlaten.

Een emigratieland zal Duitsland altijd wel blijven. Zo is het altijd geweest. In de negentiende eeuw vertrokken de mensen vanwege de honger, in de jaren dertig vanwege het opkomend nazisme en nu opnieuw in een zoektocht naar betere vooruitzichten. Of zoals Manfred Emmes, hoofd van de politieke afdeling van de



■ Petra Förster verhuisde vanuit Duitsland naar België om voor de Duitstalige Belgische krant *Grenz-Echo* te werken. 'Het gaat er hier gelatener aan toe.' (Foto RV)

Duitse ambassade in Brussel, het stelt: "Het zit in de hoofden van de mensen dat als het in Duitsland niet loopt, ze het in het buitenland beter kunnen hebben."

Probleem is dat vooral gekwalificeerde en gespecialiseerde mensen wegtrekken. Veel hogeschoolden vertrekken naar on-

derzoeksinstituten in de Verenigde Staten en Canada. "Duizenden dokters zijn al vertrokken naar Zwitserland, Oostenrijk, Scandinavië, de Verenigde Staten en Australië omdat de werkuren daar beter zijn", zegt Emmes. "In Duitsland maken ze lange dagen. Voor overuren krijgen ze meest-

al geen toeslag. Het salaris is relatief dan ook niet erg hoog." Andere landen profiteren ervan. Vooral Zweden is volgens Emmes in Duitsland actief op zoek naar artsen.

Ook bouwvakkers gaan naar Scandinavië. Emmes: "Daar zijn de lonen zeer hoog en de arbeidscondities erg goed. Vaak krijgen ze hulp bij het zoeken naar een woning." Horecapersoneel trekt dan weer eerder naar Oostenrijk en Zwitserland. Daar botsen ze op weinig culturele en taalkundige belemmeringen aangezien er daar ook Duits gesproken wordt.

Het einde van de uittocht lijkt nog niet in zicht. De forums op internet staan vol met berichten van Duitsers die weg willen. Hoe wanhopig sommigen zijn, blijkt uit het bericht van Manfred Suske op uruguaymagazin.com. "Ik ben jager in Duitsland. In een filmpje op de ARD (*Duitse televisiezender, TS*) zag ik dat er in Uruguay een plaag is van wilde zwijnen. (...) Ik ben 53 jaar en werkloos. Ik kan mijn ervaring met betrekking tot wildmanagement inbrengen."

Petra Förster is een Duitse journaliste die dertien jaar geleden naar Eupen is gekomen om voor de Belgische Duitstalige krant *Grenz-Echo* te gaan werken. Een bewuste keuze. "Journalist worden was altijd mijn droom. Maar het had geen zin om dat in Duitsland te proberen. Vast werk in dit vak is daar onmogelijk."

Eupen was voor Förster een kleine stap vanuit haar toenmalige woonplaats Kerpen. Dat is een plaats op tien kilometer van de Belgische grens, tussen Keulen en Aken. Ook de taal bleek een voordeel. "Het maakt veel uit dat ik in mijn moedertaal kan werken." Moelijk verliep de aanpassing aan het nieuwe land dan ook niet. "Ik voelde mij meteen thuis. Al gaat het er hier wat gelatener aan toe. De Duitstaligen hier hebben minder de typische *Gründlichkeit* van bij ons. Ze genieten meer en dat bevalt me wel."